

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Esityksen mukaan aluehallintovirastojen vastuulla ollut varautumisen alueellisen yhteistyön järjestäminen siirtyisi uudelle valtakunnalliselle virastolle. Museovirasto toteaa, että kulttuuripalvelut ja kulttuuriomaisuuden suojeleminen ovat olennaisia yhteiskunnan henkiselle kriisinkestävyydelle. Museovirasto pitää hyvänä, että varautumisen alueellisesta yhteistyöstä vastaavalla viranomaisella on vahvaa osaamista erityisesti rakennetun ympäristön osalta. Museovirasto pitää tärkeänä, että uuden viraston sisäinen toiminta järjestetään siten, että viraston osaamista rakennusperinnöstä ja kulttuuriympäristöstä hyödynnetään myös varautumisen järjestämisessä.

Kulttuuriomaisuuden suojeleminen aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan Haagin yleissopimuksen (SopS 93/1994) mukainen kulttuuriomaisuusluettelo on valmisteltu Museoviraston johdolla. Päätöstä luettelon vahvistamisesta ja jatkotoimista odotetaan lähiaikoina. Luetteloa on tarkoitus hyödyntää sekä siviili- ja sotilasviranomaisten poikkeusoloja koskevassa varautumissuunnitellussa sekä normaaliolojen riskinhallinnassa. Uusi virasto on luonteva yhteistyötaho Haagin sopimuksen toimeenpanossa.

Alueellisen tason varautumisen yhteistyössä on kulttuuripalveluiden ja kulttuuriomaisuuden suojeleminen osalta hyvä hyödyntää museolain 7 §:n mukaisten alueellisten vastuumuseoiden ja 9 §:n mukaisten valtakunnallisten vastuumuseoiden osaamista.

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Museovirasto pitää esityksen tavoitetta luoda valtakunnallinen ja monialainen viranomaisen sinänsä hyvänä. On helppo nähdä esityksessä arvioidun tavoin, että ohjaus-, lupa- ja valvonta-asioiden keskittämisellä yhteen viranomaiseen on tehokkuushyötyjä, jotka lisäksi mahdollistavat koko maan tasolla aikaisempaa yhdenmukaisemman asioiden käsittelyn niin menettelyjen kuin asiasisältöjen osalta.

Eryteisesti rakennusperinnön suojelun ja kaavoituksen ohjauksessa Museovirasto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että uudella virastolla tulisi edelleen olla paikallistuntemusta ja kykyä olla läsnä alueellisesti.

Museovirasto katsoo, että erityisesti rakennusperintöön liittyvissä kysymyksissä ELY-keskusten yhdistäminen yhteen virastoon antaa mahdollisuuksia kehittää myös kulttuuriympäristön tilan seurantaa sekä ennakoivaa ja ohjelmallista rakennussuojelua yhteistyössä Museoviraston kanssa.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Kehittämisen- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittäminen- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Rakennusperinnön hoidon avustusten jakamista koskevat ELY-keskusten tehtävät on esityksen mukaan tarkoitus siirtää elinvoimakeskuksille. Tähän tehtävään kuuluisi myös avustuksiin liittyvä korjausneuvonta. ELY-keskusten kehittäminen- ja hallintokeskuksen valtionavustusten maksamis- ja takaisinperintätehtävät siirrettäisiin puolestaan elinvoimakeskusten kehittäminen- ja hallintokeskukselle. Rakennusperinnön suojeluun liittyvät muut tehtävät siirrettäisiin lupa- ja

valvontavirastolle. Esityksen vaikutusten arvioinnissa on todettu, että erityisesti elinvoimakeskuksiin koottavien Y-vastuualueen tehtäviä hoitavien virkamiesten määrä jäisi organisaatiossa varsin vähäiseksi. Tätä kompensoisi se, että elinvoimakeskuksia on vähemmän kuin ELY-keskuksia.

Koska esityksessä eriytetään rakennusperinnön suojelu- ja avustustehtävät eri virastoille, Museovirasto pitää tärkeänä sitä, että valtakunnallisen viraston ja elinvoimakeskusten välillä huolehditaan riittävästä tiedonkulusta ja yhteistyöstä rakennussuojelun ja avustusten välillä. On tärkeää myös varmistaa, että kulttuuriympäristötehtävien erityisosaaminen säilyy riittävällä tasolla sekä uudessa valtakunnallisessa virastossa että elinvoimakeskuksissa.

Myös Museovirasto myöntää vuosittain avustuksia, joilla säilytetään arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä ja tuetaan perinteisten korjausrakentamisen työtapojen säilymistä. Museovirasto jakaa hankeavustuksia maailmanperintökohteiden hoitoon ja rakennusten ja kulttuuriympäristökohteiden entistämiseen. Myös paikallismuseoiden hankkeisiin myönnettävillä avustuksilla voidaan tukea museorakennusten korjaamista sekä hoitoa. Museovirasto on kulttuuriympäristön suojelun asiantuntijaviranomainen, joka seuraa yleisesti rakennetun kulttuuriperinnön restauroinnin ja hoidon kehitystä sekä osaltaan huolehtii tarvittavan ohjeistuksen ja osaamisen saatavuudesta. Museolain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut alueelliset vastuumuseot toimivat mm. rakennetun ympäristön asiantuntijoina. Vastuumuseoiden tehtävänä on mm. antaa neuvontaa sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista.

Museovirasto pitää myös tärkeänä, että yhteydenpitoa käytäisiin myös Museoviraston ja alueellisten vastuumuseoiden kanssa. Kun otetaan huomioon yhteiskunnallisten resurssien niukkeneminen, Museovirasto pitää tärkeänä, että jatkossa yhteistyössä tarkennetaan rakennusperinnön hoidon ja neuvonnan tehtäväjakoja ja niiden tehokkuutta.

Luku 5 Muut toteuttamismuutokset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

-

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykäläistä

-

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihinKommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Ei

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

-

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

Esityksen perusteella aluehallintovirastolle muinaismuistolaissa (295/1963) säädetyt tehtävät on tarkoitus siirtää uuteen virastoon. Muinaismuistolain 7 §:n mukaan suoja-alueesta maksettava korvaus on talletettava aluehallintovirastoon ja jaettava niin kuin ulosmitatun omaisuuden myyntihinnasta säädetään. Lain 18 §:n mukaan aluehallintovirasto voi tarvittaessa uhkasakkoa käyttäen kieltää ryhtymästä muinaislöydön paikan tutkimusta vaarantaviin toimenpiteisiin.

Mainitut aluehallintovirastojen tehtävät olivat muinaismuistolaissa alun perin olleet säädetty lääninhallituksille. Osa lääninhallitusten muinaismuistolain mukaisista tehtävistä siirrettiin aikaisemmissa valtion aluehallintouudistuksissa lopulta ELY-keskuksille. Kun valtion aluehallintouudistusta valmisteltiin Sipilän hallituksen aikana, ELY-keskusten muinaismuistolain mukaiset tehtävät (muinaismuistolain 5 §:n mukaisten suoja-alueiden määrääminen sekä 11 §:n mukaisten kajoamislupa-asioiden käsittely) siirrettiin Museovirastolle. Tuolloin aluehallintovirastojen muinaismuistolain mukaisia tehtäviä ei käsitelty.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelelee muinaismuistolain uudistusta (OKM 39/2023; <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165219>). Uudistuksessa muinaismuistolain 18 §:ssä aluehallintovirastolle säädetty toimivalta on tarkoitus siirtää Museovirastolle. Uudistukseen ei sisälly muinaismuistolain 7 §:n mukaista sääntelyä korvauksen tallettamisesta.

Museovirasto toteaa, että aluehallintouudistuksen jatkovalmistelussa voitaisiin harkita sitä, että opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa pohdittaisiin sitä, olisiko muinaismuistolain 18 §:n mukainen toimivalta syytä siirtää jo tässä yhteydessä Museovirastolle sen sijaan, että se siirrettäisiin väliaikaisesti uudelle lupa- ja valvontavirastolle ennen muinaismuistolain uudistusta.

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Museovirasto pitää esitystä ja sen tavoitteita sinänsä hyvinä. Voimavarojen keskittäminen valtakunnalliseen viranomaiseen antaa mahdollisuuden parantaa ja kehittää kulttuuriympäristöön liittyviä tehtäviä niin menettelyllisesti kuin asiasisällöllisesti. Kulttuuriympäristöön liittyvien tehtävien vaatima osaaminen tulee uudelleenorganisoitumisen yhteydessä säilyttää riittävällä tasolla. Uuden viraston alueelliseen osaamiseen ja läsnäoloon erityisesti rakennussuojelu- ja kaavoitusasioissa on syytä kiinnittää huomiota täytäntöönpanovaiheessa.

Alueellisen varautumisen osalta esitetty virastorakenne mahdollistaa aikaisempaa paremmin kulttuuripalveluiden ja kulttuuriomaisuuden suojelun huomioimisen osana alueellista varautumissuunnittelua. Kehitettäessä varautumista on hyvä huomioida alueellisten vastuumuseoiden asiantuntemus niin kulttuuripalveluiden kuin kulttuuriomaisuuden osalta. Päätöstä kulttuuriomaisuuden suojelua aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan Haagin yleissopimuksen mukaisen luettelon vahvistamisesta ja jatkotoimista odotetaan lähiaikoina. Uusi virasto on luonteva yhteistyötaho Haagin sopimuksen toimeenpanossa.

Museovirasto pitää myös tärkeänä, että yhteydenpitoa käytäisiin myös Museoviraston ja alueellisten vastuumuseoiden kanssa. Kun otetaan huomioon yhteiskunnallisten resurssien niukkeneminen, Museovirasto pitää tärkeänä, että jatkossa yhteistyössä tarkennetaan rakennusperinnön hoidon ja neuvonnan tehtäväjakoja ja niiden tehokkuutta.

Museovirasto toteaa, että aluehallintouudistuksen jatkovalmistelussa voitaisiin harkita sitä, että opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa pohdittaisiin sitä, olisiko muinaismuistolain 18 §:n mukainen toimivalta syytä siirtää jo tässä yhteydessä Museovirastolle sen sijaan, että se siirrettäisiin väliaikaisesti uudelle lupa- ja valvontavirastolle ennen muinaismuistolain uudistusta.

Salmela Ulla
Museovirasto

Maaperä Juha
Museovirasto